

37. Szuster S., *Komentarz do art. 11 ustawy o dostępie do informacji publicznej* [w:] Klaczyński M., Szuster S., *Komentarz do ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej* (Dz.U.01.112.1198), LEX/el., 2003.
38. *Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r., poz. 267).*
39. Momot S., *Przepisy ustawy o dostępie do informacji publicznej w praktyce prokuratorskiej, Prokuratura i Prawo* 10/2008.
40. Президент України Віктор Янукович. Офіційне інтернет-представництво:[Електронний ресурс]// Режим доступу:http://www.president.gov.ua/content/pub_info.html
41. Науковий блог НаУ «Острозька академія» :[Електронний ресурс]// Режим доступу:<http://naub.oa.edu.ua/author/sologub/>
42. Львівська обласна державна адміністрація :[Електронний ресурс]// Режим доступу:<http://loda.gov.ua/oda/dostup-do-publichnoji-informatsiji>
43. Громадський портал Львова :[Електронний ресурс]// Режим доступу:<http://www.gromada.lviv.ua/blog/205>

УДК 330.341.1+65.01

К.Б. Харук

к. е. н.,

Львівський університет бізнесу та права

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОПТОВИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ РИНКІВ

У статті висвітлено основні каталізатори інноваційного розвитку оптових сільськогосподарських ринків в сучасних умовах господарювання. Проаналізовано позитивний та негативний вплив ризиків на подальший інноваційний розвиток оптових ринків сільськогосподарської продукції. Наведено комплекс ризиків оптового сільськогосподарського ринку. Розглянуто основні етапи та прийоми управління ризиками інноваційного розвитку оптових ринків сільськогосподарської продукції. На основі використання багатофакторного аналізу, запропоновано методіку поступового зниження ризиків інноваційного розвитку оптових ринків сільськогосподарської продукції.

Ключові слова: *ризик інноваційної діяльності, управління ризиками, інноваційний розвиток, інноваційний проект оптового ринку сільськогосподарської продукції.*

В статье освещены основные катализаторы инновационного развития оптовых сельскохозяйственных рынков в современных условиях хозяйствования. Проанализированы позитивное и негативное влияние рисков на дальнейшее инновационное развитие оптовых рынков сельскохозяйственной продукции. Приведен комплекс рисков оптового сельскохозяйственного рынка. Рассмотрены основные этапы и приемы управления рисками инновационного развития оптовых рынков сельскохозяйственной продукции. На основе использования многофакторного анализа, предложена методика постепенного снижения рисков инновационного развития оптовых рынков сельскохозяйственной продукции.

Ключевые слова: *риск инновационной деятельности, управления рисками, инновационное развитие, инновационный проект оптового рынка сельскохозяйственной продукции.*

The basic catalysts of innovative development of wholesale agricultural markets are reflected in the modern terms of manage. Positive and negative effects of risks on the further development of innovative agricultural wholesale markets is analyzes in the article. A complex over of risks of wholesale agricultural market is pointed. The basic stages and receptions of management the risks of innovative development of wholesale markets of agricultural produce are considered. On the basis of the use of multivariable analysis, methodology of gradual decline of risks of innovative development of wholesale markets' agricultural produce is offered.

Key words: *risk management, risk of innovative activity, innovative development, innovative project of wholesale market of agricultural produce.*

Вступ. Інноваційний шлях розвитку оптових сільськогосподарських ринків спонукає їх постійно перебувати у пошуку нових способів і сфер реалізації власного потенціалу, враховуючи при цьому вплив макро- та мікросередовища. Відтак, впровадження інновацій в діяльність оптових ринків проходить в умовах невизначеності, які обмежують здійснення повного й вичерпного аналізу всіх факторів, що впливають на результат конкретних фінансових вкладень у той чи інший інноваційний проект оптового ринку.

Зарубіжний досвід, а також об'єктивний аналіз показують, що чим більше новизни містить інноваційний процес, тим більшим може бути очікуваний прибуток і відповідно вищим буде ризик впровадження майбутнього проекту інноваційної діяльності оптового ринку сільськогосподарської продукції.

З огляду на це, проблеми дослідження ризиків здійснення інноваційної діяльності оптових сільськогосподарських ринків, набувають особливої актуальності. Що вимагає їх якісного вирішення з метою розбудови інфраструктури аграрного сектору економіки України, впровадження новітніх вітчизняних та зарубіжних досягнень науки з цього питання.

Аналіз досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти проблем управління ризиками інноваційної діяльності відображено в роботах значної кількості вчених. Серед них можна виділити наукові праці: П. І. Верченка, В. В. Вітлінського, М. В. Голованенка, І. Ю. Івченко, С. М. Ілляшенко, А. В. Шегди, Ю. С. Шипуліної.

Наукові напрацювання вчених, зосереджені в основному на вирішення проблем управління ризиками інноваційного розвитку підприємств торгівлі загалом, залишаючи поза увагою такі новітні та специфічні суб'єкти господарювання аграрного сектора України, як оптові сільськогосподарські ринки. Що свідчать про необхідність розробки цілісної методики поступового зниження ризиків проектів інноваційного розвитку оптових ринків сільськогосподарської продукції.

Постановка завдання. Метою статті є поглиблення сутності ризиків інноваційної діяльності оптових ринків сільськогосподарської продукції, визначення особливостей процесу їх управління та розроблення методичних положень поступового їх зниження.

Викладення основного матеріалу. Обираючи вектор розвитку, керівництву оптового ринку сільськогосподарської продукції необхідно враховувати різні ознаки та обставини, які склались в галузі, де працює підприємство. На особливу увагу в даному випадку заслуговує фактор ризику, який супроводжує усі аспекти діяльності, й особливо процес інноваційного розвитку.

Інновації в оптовій торгівлі сільськогосподарською продукцією в основному викликані такими тенденціями: інтернаціоналізація бізнесу; зростаюча швидкість матеріальних, фінансових й інформаційних потоків; значна кількість операцій; постійне розширення асортименту товарів, ускладнена територіально розгалужена структура філій, складів і керуючих осередків оптової та роздрібною торгівлі, зменшення життєвих циклів товарів, намагання роздрібних операторів до зниження розміру запасів; конкуренція завдяки тайм-менеджменту, стабільне розширення діапазону додаткових послуг тощо.

Управління інноваційною діяльністю оптового ринку сільськогосподарської продукції є процесом постійного прийняття управлінських рішень на етапах планування, організування, мотивування, регулювання і контролювання. Основними прийомами управління ризиком інноваційної діяльності є: уникнення, попередження, прийняття та зниження ступеня ризику [1].

Узагальнення літературних джерел [1-3; 5] дає можливість виділити такі етапи управління ризиками інноваційної діяльності торговельних підприємств:

- виявлення та аналіз інноваційних ризиків;
- визначення ймовірності настання кожного ризику;
- оцінка наслідків настання ризику;
- розробка методики реагування на виявлені та проаналізовані ризики.

Інноваційні ризики торговельних підприємств характеризуються як позитивними, так і негативними рисами [3]. Тобто, з одного боку існує стримуючий фактор інноваційної діяльності, який несе загрози отримання негативного результату (прямі фінансові втрати внаслідок неприйняття новинки ринком, високі втрати на залучення висококваліфікованих фахівців і т.д.), а з іншого – шанс вирватися вперед, отримати конкурентні переваги на ринку (удосконалення організаційної структури управління, випередження конкурентів, реалізація творчого потенціалу персоналу організації).

Таким чином для кожної інновації, яка може бути впроваджена оптовим сільськогосподарським ринком, слід визначити можливі негативні й позитивні результати, кількісно оцінити їх і вибрати оптимальні варіанти з погляду «ризик – позитивний результат».

Оцінка ризику інноваційної діяльності найчастіше здійснюється за правилами, аналогічними оцінці комерційних ризиків. Технологічний процес реалізації інноваційного проекту включає: операційну діяльність, інвестиційну діяльність і фінансову діяльність. Оцінка ступеня ризику полягає в якісній або кількісній оцінці можливих втрат і можливості їхнього виникнення. Якісна оцінка ризику призначена для встановлення виду ризику, причин його виникнення, факторів впливу, наслідків дії тощо. І проводиться переважно експертними методами в умовах невизначеності й використовується при порівнянні обмеженого числа альтернатив прийнятих рішень.

Одним із найбільш дієвих якісних методів виступає багатофакторний аналіз ризиків кожного окремого проекту інноваційної діяльності оптового сільськогосподарського ринку. Проекти поділяються за специфікою і формують наступні портфелі: продуктових, процесних, маркетингових та організаційних інноваційних проектів.

Кількісна оцінка ризику припускає математичну оцінку міри й ступеня ризику. Кількісний аналіз ризику проектів інноваційної діяльності оптових ринків сільськогосподарської продукції полягає у використанні системи кількісних показників та оцінок на основі числових методів вимірювання даного ризику. Для здійснення кількісного аналізу ризику застосовують наступні методи: аналогій; чутливості; імітаційного моделювання; аналіз ризику збитків.

Для багатофакторного аналізу ризиків проектів інноваційної діяльності саме оптових сільськогосподарських ринків, може бути використана авторська методика, за якою аналіз і кількісна оцінка ризиків виконується у такій послідовності:

1. кожен ризик проекту інноваційної діяльності оптового сільськогосподарського ринку розглядається, як елемент комплексу всіх ризиків (рис. 1);

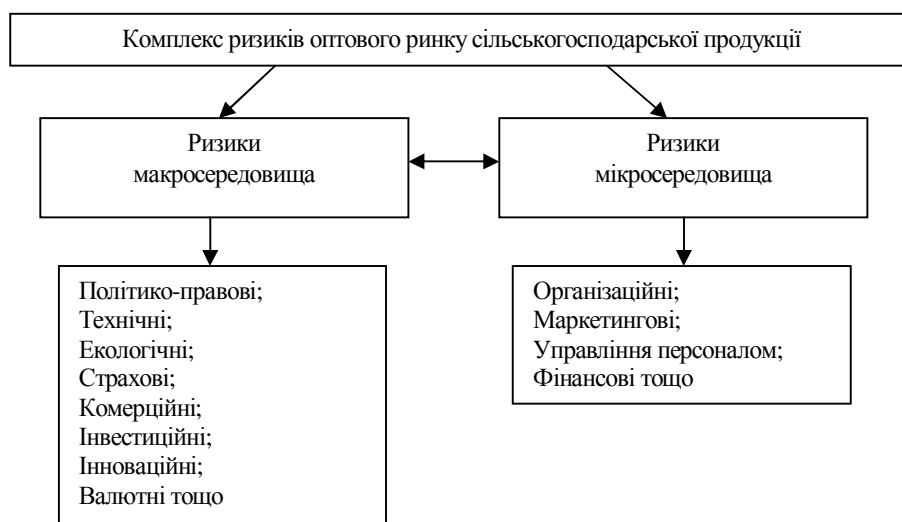

Рис. 1. Складові елементи комплексу ризиків оптового сільськогосподарського ринку

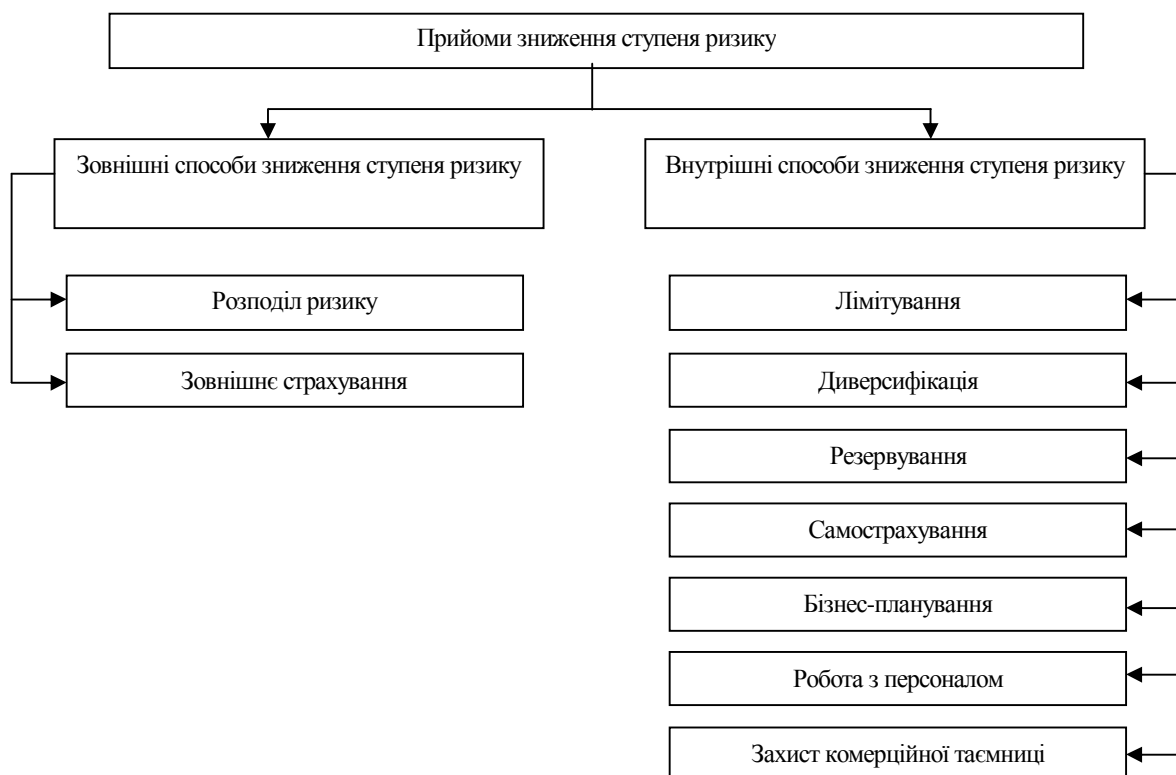

Рис. 2. Схеми процесу зниження ризиків проектів інноваційної діяльності оптового сільськогосподарського ринку

2. визначення сумісних і несумісних ризиків (у разі сумісних ризиків несприятливі ситуації можуть виникнути одночасно, збільшуючи тим самим можливий загальний збиток; у разі несумісних ризиків настання однієї несприятливої події виключає іншу);

3. аналіз кожного з ризиків здійснюється за схемою: сутність ризику – можливі наслідки – фактори ризику;

4. оцінку сили впливу окремих факторів ризику (застосовують ймовірності або коефіцієнти впевненості, відтак більша ймовірність, і більше значення коефіцієнта впевненості, свідчить про вагоміший вплив відповідного фактора);

5. вартісна оцінка ризику розраховується як добуток можливих втрат під час аналізу ризику на ймовірність або впевненість;

6. отримані вартісні оцінки всього комплексу інноваційних ризиків поєднують за наступними правилами: сумісні ризики додають, а для несумісних ризиків розраховують їх середньозважене значення;

7. загальний ризик проекту інноваційного розвитку діяльності оптового ринку сільськогосподарської продукції, визначають як суму сумісних і несумісних ризиків, виражених у вартісних показниках.

Така послідовність, на нашу думку, сприяє обґрунтуванню методики поступового зниження ризиків проектів інноваційної діяльності оптових ринків сільськогосподарської продукції. І включає в себе формування та вибір пріоритетних шляхів зниження ступеня ризиків (рис. 2).

Вибір того чи іншого шляху мінімізації ризиків залежить від досвіду керівника та інноваційних можливостей самого оптового ринку. Проте для досягнення максимальної ефективності від запровадження розробленої методики, заохочується одночасне використання не одного, а кількох методів зниження ризиків на всіх стадіях реалізації проектів інноваційної діяльності оптового ринку сільськогосподарської продукції.

Висновки. Підсумовуючи викладений матеріал, слід зазначити, що уникнути ризику в інноваційному підприємстві неможливо, оскільки інновація і ризик – дві взаємозалежні категорії. Дуже важко передбачити, яке нововведення буде мати успіх на ринку, а яке не буде користатися попитом.

Саме тому, запропонована методика поступового зниження ризиків реалізації проектів інноваційної діяльності оптового сільськогосподарського ринку, яка базується на багатофакторному аналізі, може бути корисною, як для існуючих (РСП «Шувар» (ТОВ «РСП «Шувар», Львівська область, РСП «Столичний» (ТОВ «РСП «Столичний», Київська область, РСП «Господар» (ТОВ «Ясинуватський Агробізнес», Донецька область), а також для тих оптових ринків, які внесені до реєстру оптових ринків сільськогосподарської продукції й будуть функціонувати в перспективі.

Перспективними напрямками подальших розробок з огляду на тему дослідження є створення сприятливих умов та відповідної підтримки з боку держави для розвитку мережі оптових ринків сільськогосподарської продукції.

Література

1. Вітлінський В. В., Верченко П. І. *Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком: Навч. – метод. посібник для самот. вивч. дисципл.* – К.: КНЕУ, 2000. – 292 с.

2. Івченко І. Ю. *Економічні ризики: Навчальний посібник.* Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. – 304 с.

3. Ілляшенко С. М., Шитупіна Ю. С. *Товарна інноваційна політика: Підручник.* – Суми.: ВТД «Університетська книга», 2007. – 281 с.

4. Харук К. Б. *Ризики інноваційної діяльності торговельних підприємств / К. Б. Харук // Економіка України в умовах посилення глобалізаційних процесів: виклики і перспективи : матеріали міжнародної наукової студентсько-аспірантської конференції, Львів (15-16 травня 2009 р.) – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – С. 504-505.*

5. Шегда А. В., Голованенко М. В. *Ризики в підприємстві: оцінювання та управління: навч. посібн. / А. В. Шегда, М. В. Голованенко; за ред. А. В. Шегди.* – К.: Знання, 2008. – 271 с.